

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Henning Rasmussen (S) (se foran)

forkastedes, idet 56 (S, SF, FP og VS) stemte for, 61 (KF, V, RV, CD, KrF og FD) imod.

Forslag om motiveret dagsorden af Tommy Dinesen (SF) og Anne Grete Holmsgård (VS)

forkastedes, idet 53 (S, SF og VS) stemte for, 64 (KF, V, RV, CD, FP, KrF og FD) imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 44:

Forslag til lov om ændring af lov om bygningsmæssige civilforsvarsforanstaltninger. (Ændring af sikringsrumspligtens geografiske afgrænsning).

(Fremsat 7/11 84).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne indlede med at bekræfte socialdemokratiets tilslutning til det forlig om en forbedring af civilbefolkningens beskyttelse i tilfælde af krig, som blev indgået mellem seks partier i juni måned i år. Det betød et vendepunkt i en uheldig udvikling, som gennem en årrække havde udhulet værdien af dele af civilforsvaret og kun givet beskedne forbedringer i andre dele af det.

Et af de områder, hvor der i årenes løb er sket nogle forbedringer, er med hensyn til antallet af sikringsrumspladser. Her er der nybygget godt 80.000 om året i en årrække, og vi har derfor i ret store dele af landet, men langt fra overalt, efterhånden en rimelig dækning, hvad antallet af pladser angår.

I andre dele af landet – og det gælder især i det store antal kommuner, hvor der ikke i dag er pligt til at indrette sikringsrum – er der en betydelig mangel på beskyttelse for civilbefolkningen i en eventuel krig. Det er forkert over for de mennesker, der bor i dis-

se områder, for vi ved, at moderne krig, der i høj grad går ud over civilbefolkningen, også vil kunne ramme disse steder.

Vi begynder at gøre noget ved denne mangel på sikringsrumspladser i områderne uden for civilforsvarsområderne med det lovforslag, der nu er fremsat. Det indfører jo en sikringsrumspligt i hele landet efter ensartede regler, sådan at vi over en årrække får en klar forbedring af forholdene i de dele af landet, der ligger uden for byzoner i de nuværende civilforsvarsområder.

Vi er også enige i, at det er fuldt forsvarligt at nedsætte de nuværende krav til antallet af sikringsrumspladser i forhold til antallet af boliger i et område og i forhold til beskæftigelsen i erhvervsvirksomhederne i fredstid. Det er især indlysende, at det er rimeligt at nedsætte kravene i boligområder, når antallet af beboere pr. bolig er faldet så kraftigt, som det er i de sidste årtier.

Vi vil gerne føje til, at vi ikke mener, vi med dette lovforslag er nået langt nok med hensyn til at fremskaffe det nødvendige antal pladser med tilstrækkeligt udstyr, dvs. ventilation, gassikring og inventar. Forslaget løser over en årrække mange problemer, og det er derfor et godt og nødvendigt forslag, men det løser som sagt ikke alle problemer.

Der vil stadig være mangel på beskyttelsesrumspladser i mange udbyggede områder, både i de nuværende og i de kommende områder med sikringsrumspligt. Det vil også stadig være sådan, at en meget stor del af pladserne er for dårligt udstyret til ophold af en varighed ud over nogle få timer. Det begynder vi så småt at råde bod på med den del af de seks partiers aftale, hvorefter der igen stilles penge til rådighed til bygning og indretning af offentlige sikringsrum, men det er små beløb, der i denne aftaleperiode kan anvendes til dette formål.

Jeg har ikke med disse bemærkninger på nogen måde ønsket at tage afstand fra det forlig, vi har indgået med de fem andre partier. Jeg har blot på den socialdemokratiske gruppes vegne ønsket at understrege, at vi inden for aftalens rammer vil arbejde for at forbedre antallet og standarden af vore sikringsrumspladser, også ud over det direkte aftalte. Bemærkningerne skal også ses som en oplysning om, at vi gerne ser dette område prioriteret op ved en eventuel senere aftale om civilforsvaret mellem de seks partier,

[Henning Rasmussen]

en aftale, der kan indgås efter en forhåbentlig succesrig start på et samarbejde på dette område.

Birgit Fogh-Andersen (KF):

Det er korrekt, at i det 3-årige civilforsvarsforlig, som folketetinget i bred enighed indgik den 29. juni i år, blev beskyttelsesrum prioriteret højt, og det har vi været meget glade for, da det konservative folkeparti er enigt i, at befolkningen har krav på at blive beskyttet i tilfælde af en katastrofe. Vi er også enige i, at sikringsrum og offentlige beskyttelsesrum må siges at være en af de vigtigste foranstaltninger inden for det samlede civilforsvar, når det gælder om at redde menneskeliv. Vi har da også gang på gang udtrykt stor betænkelighed, når der under spareforlig er blevet foretaget indskrænkninger i civilbeskyttelsen.

Det er jo sådan, at vi husstandsforsikrer os i alle ender og kanter, fordi vi gerne vil beskytte vore hjem og familier mod skader og ulykker. Der er trods alt altid en indre stemme, der siger: hvis nu? Og den ansvarsbevidsthed er det godt at have med i dagligdagen. Af samme grund skal civilbeskyttelsen af befolkningen være i orden som en folkeforsikring, der forhåbentlig aldrig kommer i anvendelse, for alle ønsker vi at bevare freden, derom skal der ikke herske nogen tvivl.

På civilforsvarsbudgettet er der afsat 44½ mill. kr. til en videreudbygning af offentlige beskyttelsesrum og istandsættelse af bestående. Jeg synes, man skal huske på, at vi jo ikke starter på bar bund. Det lovforslag, der her er fremsat, vil betyde et væsentligt supplement til de i forvejen 3.266.000 pladser, der er til rådighed i dag.

Vi er tilfredse med den geografiske spredning af opgaverne og også med de beregninger, der er foretaget i den anledning, så det konservative folkeparti kan give lovforslaget sin fulde støtte og ønsker det en hurtig behandling i udvalget.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Venstre kan støtte dette lovforslag, der som allerede nævnt er et led i sommerens civilforsvarsforlig. Udfaldet af en moderne krig er ikke alene afhængigt af den militære styrke, men tillige af civilbefolkningens mulighed for at beskytte sig mod krigens værste

følger. I den beskyttelse indtager beskyttelsesrummene naturligvis en central placering, idet en forsvarlig udbygning af beskyttelsesrumskapaciteten som anført i forslagets bemærkninger må betragtes som en af de vigtigste enkeltforanstaltninger til redning af menneskeliv.

Med bevægelsen i trusselsbilledet og med udviklingen i befolkningens fordeling i boligerne er det naturligt at foretage en justering og forbedring af kapaciteten af sikringsrum og reglerne for disse; det er meget hårdt tiltrængt.

Lad mig i den forbindelse i anledning af hr. Henning Rasmussens bemærkninger sige, at der er ingen af os, der påstår, at vi med dette forlig med det samme opfylder den ideale fordring, men denne regering har jo overtaget et alvorligt efterslæb, som vi nu er ved at rette op på efter mange års besparelser på civilforsvarsområdet.

Venstre kan altså på den ene side tiltræde, at reglerne for sikringsrum nu udvides til at omfatte også alle områder uden for de nævnte 129 byzoneområder, og på den anden side, at pligten i boligbyggeriet begrænses antalmæssigt inden for de enkelte områder under hensyn til den nedgang i antallet af beboere pr. lejlighed, der har kunnet konstateres gennem de senere år, ligesom vi i venstre finder det forsvarligt, at der ved fastsættelsen af krav til sikringsrum i erhvervsbyggeriet tages hensyn til, at en lang række ansatte ikke vil få brug for disse sikringsrum på arbejdspladsen, idet de vil være tilknyttet totalforsvaret.

Lovforslaget forudsættes at træde i kraft den 1. januar 1985 i overensstemmelse med det samlede forligs ikrafttræden, og venstre kan tilsige forslaget en hurtig gennemgang i udvalget.

Agerschou (SF):

Da SFs ordfører, fru Hanne Thanning Jacobsen, ikke kan være til stede, skal jeg på hendes vegne sige følgende:

Dette forslag til lov om ændring af lov om bygningsmæssige civilforsvarsforanstaltninger er en udvidelse af den pligt til at indrette sikringsrum, som i dag er begrænset til byggeri i byzonerne i 129 kommuner, til at gælde samtlige 275 danske kommuner. Forslaget er et resultat af civilforsvarsforliget af 29.

[Agerschou]

juni 1984, gældende tre år frem, til den 1. januar 1988.

SF deltog i februar-marts i tre møder hos indenrigsministeren om civilforsvarets fremtid. Vi lagde op til en åben og folkelig debat om CFs muligheder og begrænsninger.

SF ønsker selvfølgelig – og det er det vigtigt for os at understrege – den bedst mulige beskyttelse af befolkningen, men da vi fandt, at forligspartierne – regeringspartierne, socialdemokratiet og det radikale venstre – forhandlede detaljer helt uden sammenhæng med det faktiske militære trusselsbillede, blev det meningsløst for SF at gå videre i disse forhandlinger, og derfor forlod vi dem.

Af ministerens bemærkninger ved fremsættelsen fremgår det da også, at forligspartierne har lagt forsvarskommandoens vurdering af den militære trussel til grund for dette forlig. Denne vurdering går ud på, at ingen del af befolkningen i Danmark vil kunne anses for at være uden for fare for angreb. Her afslører sproget, hvad der er typisk for forsvarskommandoen, nemlig at man taler i territorier fremfor i mennesker, selv om det faktisk er befolkningen, det drejer sig om; det må det jo være, når det er civilforsvar og sikringsrum, der er tale om. Sprogbrugen afslører imidlertid den almindelige militære tankegang, hvorefter det er territorier, det drejer sig om, mens menneskene på en eller anden måde blot hører med, undertiden som en besværlig faktor, som man må passe på ikke kommer til at stå militæret i vejen. Det siger noget om det nuværende NATO- og militærafhængige CF.

I bemærkningerne til lovforslaget i forbindelse med det aktuelle trusselsbillede tales der om krigshandlinger, uden at det på nogen måde præciseres, hvilke krigshandlinger det er, man tænker på. Hvordan kan man bygge sikringsrum – eller for den sags skyld offentlige beskyttelsesrum, som bemærkningerne til lovforslaget også omtaler – uden på nogen måde at gøre det klart, hvad disse påtænkte rum vil kunne beskytte imod? Er de f.eks. indrettet til at modstå angreb med ABC-våben? Det siges der ikke noget om. Vil man skjule for offentligheden, at de ikke kan modstå sådanne angreb?

I bemærkningerne nævnes der et beløb på 20,7 mill. kr. til opførelse af offentlige beskyttelsesrum fordelt over årene 1985–87 og andre 23,8 mill. kr. til forbedring af beskyt-

telsesrumsområdet i samme periode. Igen siges der intet om, i hvilken udstrækning disse penge gives til noget, der er til egentlig gavn og beskyttelse for befolkningen. En bevægelse, der kalder sig »Skildpaddebevægelsen«, og som beskæftiger sig med civilforsvarsspørgsmål, har opgjort behovet for midler til en ordentlig beskyttelsesrumsdækning til ca. 8 mia kr.

Som lovforslaget fremtræder, uden angivelse af, hvad det er, sikringsrummene kan sikre imod, og uden at der i det hele taget har været ført en kvalificeret offentlig debat om civilforsvarets rolle i samfundet, må SF afvise det.

Opførelse af sikringsrum og offentlige beskyttelsesrum på det foreliggende grundlag vil være at give befolkningen en falsk tryghed, som endog vil stille sig i vejen for en egentlig beskyttelse mod den fare, forsvarskommandoen omtaler.

I civilforsvarsspørgsmål ønsker SF et katastrofeværn kombineret med reel beskyttelse af civilbefolkningen i en regie frigjort fra NATO-ordninger og militærordninger i øvrigt.

Ole Vig Jensen (RV):

Det foreliggende lovforslag er en opfølgning af det forlig om civilforsvarets ordning, som regeringen, socialdemokratiet og det radikale venstre har indgået, og jeg skal ikke gentage en række af de synspunkter, der er fremført som begrundelse for dette lovforslags fremsættelse.

Jeg kan kun sige, at lovforslaget vil få det radikale venstres støtte. Vi vil under udvalgsarbejdet interessere os for den omfordeling, der er planlagt på sikringsrumsområdet, men det er udpræget et emne for udvalgsarbejde og ændrer ikke ved hovedformålet med lovforslaget, som vi som sagt kan støtte.

Sonja Albrink (CD):

Dette forslag fra indenrigsministeren kan vi i CD tilslutte os, ikke fordi vi tror, der kommer en krig, men fordi vi mener, at når der foreligger en lovgivning på området, bør den efterleves.

I civilforsvarsforliget blev det vedtaget også at inddrage de arealer i landet, som ikke er byzone, og vi må vel nok erkende, at

[Sonja Albrink]

hvis der skulle udbrude krig, vil hele landets befolkning blive udsat.

CD vil være positivt i den videre behandling af lovforslaget.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Venstres ordfører sagde i sit indlæg, at udfaldet af en moderne krig ikke bare afhænger af militæret, men også af civilforsvaret. Dét ramte hun i virkeligheden hovedet på sømmet, for civilforsvaret er i dag tæt integreret i det, der hedder totalforsvaret, og det lægges der ikke skjul på. En af civilforsvarets vigtigste opgaver er i virkeligheden at bilde befolkningen ind, at det er muligt at give den en rimelig beskyttelse i en krigssituation. Uden et civilforsvar ville de partier, der i øvrigt går ind for øget oprustning og for, at vi skal tilhøre en af de militære blokke, være uden svar på spørgsmålet: hvad sker der da i en krigssituation? Reelt er de også uden svar i dag, fordi alle ved – og ikke mindst civilforsvaret – at det nuværende civilforsvar ikke yder nogen beskyttelse for civilbefolkningen.

Det er måske allerbedst dokumenteret i de to memoranda, som civilforsvarsstyrelsen selv kom med i 1980, hvor det blev gjort klart, at heller ikke sikringsrummene duer til noget som helst. Der er ingen af dem, der er klargjort. I øvrigt er der ingen filtre i dem. Størstedelen af befolkningen i hovedstadsområdet vil dø af sult på grund af, at forsyningerne vil bryde sammen. Der er ikke noget beredskab med hensyn til vand. Der er ikke noget medicinsk beredskab ud over til tre måneder. Osv. osv. osv.

Det er ét stort fupnummer. Den største del af fupnummeret består i virkeligheden i, at det trusselsbillede, som også civilforsvarsstyrelsen opererer med, er fuldstændig urealistisk.

Vi kan ikke medvirke til dette forslag, som bare er et lille bitte hjørne af det civilforsvarsforlig, der er indgået, og i virkeligheden oven i købet et temmelig grinagtigt lille hjørne, fordi man siger: nu skal vi bygge lidt i de kommuner, hvor der ikke hidtil har været bygget sikringsrum, og i virkeligheden er der ikke brug for så mange sikringsrum i de kommuner, hvor man har bygget hidtil. Det er sådan en opgørelse, man laver, fordi det skal være udgiftsneutral på dette område.

Rent fup og svindel, overhovedet ikke andet. Der er ikke noget som helst reelt i det.

Det, der virkelig var brug for, var en gennemgribende diskussion om hele civilforsvaret, dets struktur, dets tilknytning til totalforsvaret og de samarbejdsaftaler, der foreligger – men som er hemmeligstemplede – mellem forsvaret og civilforsvaret og mellem politiet og civilforsvaret.

I vores øjne er den type civilforsvar, man har brug for, et uafhængigt civilforsvar, uafhængigt af totalforsvaret, og et civilforsvar, som bygger på en realistisk vurdering af de forskellige former for trusselsbilleder, man kan forestille sig.

I vores øjne er den vigtigste civilforsvarsopgave i virkeligheden at tale imod oprustningen og imod det militære beredskab, for det er klart, at selv om den type civilforsvar, man har nu, blev udbygget, ville den ikke yde nogen som helst beskyttelse. Ja, det kan da godt være, at man kan sidde og kukkelure nede i sit sikringsrum i én dag eller to dage. Hvor mange dage er det, man kan klare sig uden vand? Er det ikke tre dage? Hvis man nu ikke har været hurtig nok til at få en spand vand med, når man dykker ned i sit sikringsrum, som der nu skal bygges flere af, kan man sidde dernede i tre dage. Og hvad kommer man så op til? Ja, først stikker man næsen frem, og så stikker man resten af hovedet og hele kroppen frem, og så kommer man op til et totalt kaos. Men så kan man jo altid huske på, at de ansvarlige partier virkelig havde gjort noget, de havde sikret, at man i hvert tilfælde kunne klare sig i tre dage, og man skal jo også yde noget selv i disse tider, man kan ikke regne med, at der er nogen, der sådan holder et sikkerhedsnet under én, så man også kan klare sig de resterende dage af året eller for den sags skyld det næste år og det næste år og det næste år.

Det, partierne her har lagt op til – og jeg synes, det især er beklageligt, at de radikale er hoppet med på den galej, der hedder et civilforsvarsforlig – er i virkeligheden at køre deruda' og sige: så, nu gør vi noget, vi bygger nogle sikringsrum ét sted og opgiver det, der skulle have været bygget et andet sted. Vi laver også nogle flere offentlige beskyttelsesrum, og vi laver om på sirenealarmsystemet, for selvfølgelig er det grotesk, at det kører på den almindelige strømforsyning, det kan en-

[Anne Grete Holmsgård]

hver sige sig selv. Så signalerer vi på den måde, at nu gør vi virkelig noget.

Vel gør man ej, man gør ikke en snus. Det eneste, man gør, er faktisk at forsøge at bilde befolkningen ind, at man gør noget, men enhver, som forsøger og tør og har lyst til eller interesse i at sætte sig ind i det, ved godt, at man ikke gør noget ud over at hylde den almindelige filosofi, at i princippet er én brandsprøjte selvfølgelig bedre end ingen brandsprøjte. Men hvad pokker hjælper én, to eller tre brandsprøjter over for en storbrand? Ikke noget som helst!

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti er meget positivt over for dette forslag, som vi har hørt er en opfølgning af civilforsvarsforliget, og vi er glade for, at der er afsat penge til det. Man kan jo godt som den foregående taler få lang tid til at gå med at sige, at det overhovedet ikke nytter noget som helst. Det er en holdning at vælge, men kristeligt folkeparti er tilfreds med, at man begynder at gøre noget, selv om det ikke i første omgang løser alle de problemer, der er. Der skal også mange penge til, men hvis man ikke får begyndt, er der heller ingen mulighed for at fortsætte. Vi håber på en god og positiv udvalgsbehandling.

Poulsgaard (FP):

Det nye konservative medlem, hr. Aren-toft, var jo med i forhandlingen om dette civilforsvarsforlig, og han gav tilsagn om at ville tilslutte sig, men mit parti var ikke med i dette forlig. Nu har jeg hørt på de her ordførertaler, og jeg må give fru Anne Grete Holmsgård en hel del ret, for hvad nytter det, kunne man næsten sige. Vi så en film i fjernsynet for nylig, og det var måske science fiction – hvad ved jeg? – men i hvert fald kunne man næsten sige, at de, der blev slået ihjel med det samme, var de mest heldige. At tro, at vi kan beskytte os mod de moderne krigsmidler, man har, ved at fordele lidt om, er hen i vejret, når man ikke vil bruge de penge, der reelt skal til. Nu har man fundet ud af, at det ikke var nok, at 129 kommuner havde sikringsrum, nu skal alle have det. Det lyder sådan set meget besnærende, men hvorfor skulle de ikke være med i starten? Hvorfor var det kun 129, der var værd at beskytte før i tiden?

Man kunne stille i stribevis af spørgsmål, men det korte af det lange er, at når det moderne ragnarok kommer, er æt her simpelt hen pebernødder. Der kan være noget kontorbeskæftigelse, noget administration forbundet med at finde ud af, hvordan man nu skal omfordele ressourcerne, men reelt hjælper det selvfølgelig ikke en pind, og på den baggrund kan vi ikke støtte lovforslaget.

Maisted (FD):

De frie demokrater har ikke den samme defaitistiske holdning som fremskridtspartiet – heller ikke på dette område – at intet hjælper. Det må vi afvise klart.

Dette er måske en lille sag, men det burde også for de socialistiske partier, og her tænker jeg på VS og SF, være noget, man kunne samles om: at få befolkningen mobiliseret, for det, der vil ske i tilfælde af, at de totalitære magterovre østpå kunne drømme om at smide skidt ned i hovedet på den danske befolkning, er, at samfundets funktioner går i stå. I dag har vi omkring 75.000 unge mennesker, der ikke kan finde på noget at beskæftige sig med. Man burde kunne mobilisere disse unge til at være med til at løse denne samfundsnyttige opgave. Civilforsvaret er af meget stor betydning og burde som sagt kunne samle folk både fra venstrefløjen og fra højrefløjen her i folketinget, og samtidig ville det være en hjælp for de unge mennesker, at de kom til at beskæftige sig med noget nyttigt, nemlig at være med til at beskytte det danske samfunds funktioner.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Dette kan være en bemærkning både til hr. Maisted og til fru Inger Stilling Pedersen, der mente, at venstrefløjen var defaitistisk og mente, at det hele ikke nytter noget. Sikke noget vås! Vi er ikke spor defaitistiske. Vi ved godt, hvad der nytter noget. Det nytter bl.a. noget at gøre opmærksom på, hvad det er for nogle reelle farer, der eksisterer, bl.a. på grund af, at folketinget hvert år vedtager at pøse 13 mia kr. ud på det såkaldte forsvar af Danmark og på at være medlem af NATO osv. Det er ikke et spørgsmål om, at man bare skal tage fat et eller andet sted, for hvad nu, hvis man tager fat i den totalt forkerte ende? Og det er netop det, man gør her. Det,

[Anne Grete Holmsgård]

vi opponerer imod, er, at man tager fat i en fuldstændig vanvittig ende, og det eneste, man får ud af det, er, at man foregøgler folk, at de har en beskyttelse, og at man nu gør noget fra folketingets side for, at de kan være lidt mere beskyttede. Nej, de er ikke en pind mere beskyttede.

Hvis man virkelig ville gøre noget, vil jeg da godt komme med et forslag til fru Inger Stilling Pedersen, og det er, at man tager de offentlige beskyttelsesrum og giver dem numre: 1, 2, 3, 4, 5 osv., og så laver man en gang hvert år – vi kan sige den 1. april f.eks., en glimrende dato til den anledning – en udlodning over CPR-registeret, og så får man et beskyttelsesrum, som er ens eget. Så får man da i det mindste gjort opmærksom på den herskende tilstand.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Mine bemærkninger om defaistisk indstilling gik mere på fremskridtspartiet end på VS. VSerne ved jeg godt er modstandere af et stærkt dansk forsvar til disse 11–12 mia kr., der betyder, at vi tilhører den frie vestlige verden, fremfor at vi underkaster os de totalitære staterovre østpå, som VSerne er tilhængere af. Det burde være indlysende, at når man ved, at samfundets funktioner ophører, ville det være en fordel, hvis man havde en stor styrke af unge mennesker, der var klar til at løse de nære opgaver i hele landet. Det ville være en samlendende opgave for den ungdom, der i dag er fuldstændig rundt på gulvet og i vildrede, fordi den intet har at lave. Her ville den altså have en mulighed for at beskæftige sig med noget fornuftigt, og så kunne den få præcis de samme penge for at lave noget fornuftigt som nu for intet at foretage sig.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Man kan ikke lade være med at trække en lille smule på smilebåndet ad de ting, som kommer fra VS. Nu kender vi jo hele baggrunden, og det er da klart, at man benytter enhver anledning til at sige, at man er imod NATO osv. osv., og at vi bare skal afruste. Vi kender jo hele molevitten. Bare vi kunne få faren fra Øst til at drive over. Jeg ved

godt, at man i visse partier lægger mere vægt på faren fra Vest. Alt det vrøvl, der blev sagt om civilforsvarsbeskyttelsen og om, at man skulle argumentere for, hvorfor man absolut ikke skulle gøre noget.

Uanset hvilket standpunkt man har med hensyn til krig og fred – og alle vil fred, det er der ingen tvivl om – så bliver vi nødt til at gå i gang med at se på, hvordan vi beskytter befolkningen. Og så kan vi tage fat i dette hjørne. Selvfølgelig kan man komme med argumenter for og imod, og vi kan diskutere det længe, men vores holdning er helt klar: vi skal have en god og effektiv civilforsvarsbeskyttelse, og det skal vi tage fat på. Dette er kun en begyndelse. Så kan man jo godt sige, at det ikke nytter noget, men det nytter nu altid noget at tage fat på et problem.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Nu kan jeg forstå, at der er bevægelse i sagerne, for nu mener fru Inger Stilling Pedersen, at det er vigtigt, at vi tager fat på at diskutere, hvad det egentlig er for et civilforsvar, vi har, og hvordan det skal se ud. Jeg synes, det havde været interessant, om den diskussion var kommet inden civilforsvarsforliget. Men det er trods alt bedre, at den kommer nu, end at den slet ikke kommer.

Indenrigsministeren erklærede over for mig for cirka et halvt års tid siden – jeg kan ikke huske datoen – her i salen under besvarelsen af nogle spørgsmål om civilforsvaret, at hun også var interesseret i en offentlig debat, så nu er der da i det mindste to partier: indenrigsministerens parti og kristeligt folkeparti. Så er der måske mulighed for, at man får et oplæg og en reel diskussion om, hvad det egentlig er for et civilforsvar, vi har, hvordan det hænger sammen med totalforsvaret, hvorfor der er rimelighed i, at man i beretningerne fra civilforsvaret taler om, hvilken rolle civilforsvaret skal have, når der kommer forstærkningstropper, hvorfor der er dele af aftalen mellem forsvaret og civilforsvaret, der skal være hemmeligstemplede. Det er dér, der står, hvilken rolle civilforsvaret skal spille i forbindelse med totalforsvaret, nemlig hvilke militære opgaver det skal påtage sig, når det kommer under militær kommando, hvad det automatisk kommer, i det øjeblik et område bliver erklæret for krigszone.

[Anne Grete Holmsgård]

Jeg synes virkelig, der er ved at være fornuft i det, hvis det er det, man skal diskutere. Men dette er jo ikke nogen diskussion. Det er bare en vedtagelse af, at man bygger sikringsrum i område A i stedet for i område B, og så siger man: nu gør vi i det mindste noget. Det har ikke en pind med diskussion at gøre.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Så fik vi remsen én gang til. Kristeligt folkeparti står fast på sit synspunkt, og vi er glade for civilforsvarsforliget, og vi er parate til at øve en indsats dér. Der er jo visse partier, der står af, når det skal diskuteres, og så får de ingen indflydelse. Det kan vi kun beklage.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Det er jo ellers en klassisk og interessant diskussion. Jeg skal oplyse fru Anne Grete Holmsgård og andre om, at en del af den diskussion, som føres her, faktisk har været ført i det forum, vi taler om, når vi taler om forligspartierne. Vi har bl.a. taget trusselsbilledet og andet med i diskussionen. Man kan selvfølgelig undre sig over, at en folkelig debat ikke kommer i gang. Jeg tror nok, jeg er en af dem, der ustandselig har lagt op til den. Jeg har også set, at fru Anne Grete Holmsgård har deltaget i den debat.

Jeg vil da godt sige til det sidste, der blev sagt, at det i og for sig også undrer mig, at befolkningen og politikerne ikke i højere grad deltager i en folkelig debat om civilforsvaret. Det beklager jeg den ene gang efter den anden. Det må bero på, at man enten som fru Anne Grete Holmsgård forestiller sig, at det er håbløst alt sammen, og derfor vil man slet ikke gøre noget. Det er sådan en almindelig holdning, danskerne har. Eller også har man den anden holdning, der hedder: åh, der sker vel ikke noget, så det behøver vi vist ikke at drøfte. Der er de to yderpunkter i den debat, og derfor kommer den ikke rigtig i gang.

Jeg synes, at vi i hvert tilfælde herfra bør sige, at det ville være lykkeligt, hvis debatten ville rulle. Der har jo været anledninger nok til det. Vi har haft memorandummet fra civilforsvaret. Der har været anledning nok. Der har været civilforsvarsforliget, hvor man

kunne glæde sig over, at vi nu var kommet så langt, som vi var. Men heller ikke det har givet den store folkelige respons, og det kan man undre sig over, som det også blev sagt af hr. Maisted. Det burde i virkeligheden være en sag, som påkaldte sig almindelig folkelig interesse, da det jo er den civile befolkning og dens velfærd i en krigssituation og katastrofesituation, dette drejer sig om. Hermed vil jeg give håndslag på, at jeg i hvert fald meget gerne deltager i den folkelige debat og stærkt ønsker, at andre også vil gøre det.

I øvrigt skal jeg takke for den gode modtagelse, lovforslaget har fået.

Jeg skal starte med at takke hr. Henning Rasmussen. Jeg er ganske enig i – det siger jeg uden malice – at vi hermed har nået et vendepunkt i de sidste års udsultning af civilforsvaret. Jeg synes faktisk, at vi med det forlig, vi indgik i sommer, har nået noget usædvanlig nydeligt, og man kan i virkeligheden sige, at det er glædeligt, at det i en tid, hvor vi på mange andre felter må begrænse os økonomisk, har været muligt ved omprioriteringer og ved merbevillinger at give en endog nydelig økonomisk støtte til civilforsvaret på i alt 98 mill. kr. Det synes jeg faktisk er vigtigt, og jeg synes, vi skal bukke for hinanden over, at det er lykkedes i de seks partier at nå så langt. Man kan selvfølgelig sige, at vi ikke er nået langt nok, men man kan i hvert fald ikke sige, at vi ikke er begyndt.

Vi kan ikke være bekendt – det er min almindelige holdning – at have et civilforsvar og bryste os af det, hvis vi ikke er villige til at yde de midler, der skal til for at virkeliggøre ideen; ellers har det ingen mening. Jeg finder det som hr. Henning Rasmussen meget glædeligt, at vi nu kan påbegynde virkeliggørelsen af sommerens civilforsvarsforlig mellem de seks partier, og jeg er også enig i, at dette lovforslag kun er en minimal del af det forlig, vi altså i den kommende tid skal udmønte.

Fru Birgit Fogh-Andersen talte om folkeforsikringen. Ja, vi ønsker jo alle sammen at bevare freden, men det er nødvendigt, at vi ikke slår os til tåls med, at krigen ikke kommer, for så er vi i en situation, hvor vi ikke er klar til at beskytte civilbefolkningen. Så naive er der altså nogle partier der også har givet udtryk for at de er her i salen i dag. Jeg

[Indenrigsministeren]

mener ikke, at den holdning er rigtig. Det, der må være væsentligt for os alle sammen, er, at vi ved, at situationen kan komme, og at vi gør alt, hvad vi kan for at beskytte civilbefolkningen.

Jeg skal sige tak til fru Birthe Rønn Hornbech for tilslutningen til lovforslaget.

Jeg har ærlig talt også svært ved at tage hr. Agerschous bemærkninger alvorligt. Der var nok snarere tale om, da hr. Agerschous parti forlod forhandlingerne, at vi var og ville vedblive at være ganske uenige om grundlaget, sådan som det også er kommet frem i debatten her i dag. Alle de spørgsmål, hr. Agerschou stillede, afslørede, at det måske havde været ganske nyttigt for hr. Agerschou at deltage i de forligsforhandlinger, vi rent faktisk havde.

Jeg skal også sige tak til hr. Ole Vig Jensen, også for deltagelsen i civilforsvarsforliget.

Det var på mange måder et historisk forlig, også i relation til de almindelige forsvarsforlig. Jeg synes, at vi havde et meget konstruktivt samarbejde, og det vil jeg gerne slutte med at sige alle seks forligspartier tak for. Jeg synes, det var en usædvanlig udmærket debat, vi havde i sommer, hvor vi kom meget rundt om det, der har været efterlyst her, nemlig en debat om, hvad det overhovedet er, vi skal bruge vort civilforsvar til, og hvordan det skal indrettes.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 13:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af et sexologisk behandlingscenter på rigshospitalet.

Af Hanne Andersen (S) m.fl.

(Fremsat 9/10 84).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 8 opførte sag, nemlig:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 35:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af sexologiske behandlingscentre.

Af Alice Faber (SF) m.fl.

(Fremsat 7/11 84).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Vi har i dag to beslutningsforslag om oprettelse af sexologiske behandlingscentre til behandling her i folketinget, nemlig et socialdemokratisk forslag om oprettelse af et behandlingscenter på rigshospitalet og et forslag fra SF, som vi har set før, om oprettelse af fire behandlingscentre i henholdsvis København, Odense, Århus og Ålborg. De opgaver, som henholdsvis det ene og de fire centre efter forslagene skal varetage, er de samme, nemlig behandlingen af sexologiske problemer og undervisning, men også vejledning og forskning i sexologi.

Praktiserende læger og speciallæger og andre medarbejdere i primærsektoren behandler, som jeg også sagde ved førstebehandling af det ene af forslagene i foråret, langt de fleste mennesker, der har seksuelle problemer. Det mener jeg er helt rigtigt, og det mener jeg at vi bør holde fast ved. De praktiserende læger og speciallægerne er det mest tilgængelige behandlingstilbud, og egen læge kender patienterne og hele deres livsforhold, hvilket er meget vigtigt ved behandlingen af netop disse problemer, der jo kan have vidt forskellige årsager. Seksuelle problemer er mange gange nøje forbundne med den hverdag, patienten har, og en effektiv behandling, herunder klarlæggelsen af årsagen til de problemer, familier eller mennesker måtte have, forudsætter derfor ofte et